

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Naturavdelningen
Jörel Holmberg
010-22 45 169

Anteckningar Hornborgarådet 17 mars 2016

Deltagare: Klara Börjesson Ahlqvist, Falköping kommun, Fredrik Nordström, kommunalråd och Marie Wennerholm, Skara kommun, Rune Skogsberg och Håkan Magnusson, Mariestads kommun, Helena Dahlström, Skövde kommun, Birgitta Leijon, Töreboda kommun, Jessica Bergstrand, Next Skövde, Annie Jonsson, Högskolan i Skövde, Sven Swedberg, Lars Jacobzon, Simon Sandgren, Sofie Stålhand, Örjan Hedhman och Jörel Holmberg, Länsstyrelsen

1. Välkomna

Sven hälsade alla välkomna

2. Nya naturvårdspengar och ny organisation för Hornborgakontoret

Jörel presenterade den omorganisation som gjorts vid Hornborgasjön samt de ny medarbetare som deltar i arbetet vid sjön; Simon Sandgren är ny platschef, Örjan Hedhman ansvarar för fastighetsförvaltningen, Peter Ericsson ansvarar för naturförvaltningen. Naturumsverksamheten och de strategiska frågorna ligger direkt under Jörel.

Naturavdelningen har fått en rejäl ökning av naturvårdsanslaget från Naturvårdsverket. Under året ska vi öka takten i bildandet av nya naturreservat, men vi kan också höja våra ambitioner i naturförvaltningen med ökade anslag för både reservatsförvaltning, ÅGP och LONA. Även fastighetsförvaltningen har fått höjda anslag med medel för att genomföra flera olika åtgärder vid Hornborgasjön.

3. Rapport nytt ev Interregprojekt? – Klara Börjesson Ahlqvist

Falköpings kommun planerar, i samarbete med Skara och Skövde, att söka medel för en förstudie inför ansökan om ett eventuellt Interreg projekt. Kommunalförbundet har ställt sig positiv till att finansiera denna förstudie. Dirk Harmsen kommer att skriva en ansökan om förstudiemedel. Klara önskar namn på en kontaktperson på Länsstyrelsen inför arbetet.

4. Uppdatering förnyelseprojektet vid Hornborgasjön och Trandansen – Örjan Hedhman/Sofie Stålhand

Sofie: ombyggnationen av naturum nu klar, utställningen klar, vatten och fiber ligger i marken, men är inte helt klart ännu. Vi är väldigt nöjda med resultatet, besöksantalet på naturum ökade m 80% 2015! Den ny entrébyggnad kommer att rymma både café, hörsal, toaletter och personalrum. Beräknad kostnad är mer än 20Mkr, vi fick nyss klartecken av regeringen och kan börja bygga! Café och hörsal är planerade för att kunna ta emot busslaster. Planerad byggstart är den 9 maj.

Trandansen: ny utställning om tranor, m text på både svenska och engelska är klar, nytt va & avlopp – klart. Nu återstår ombyggnation av personalutrymmen och ny toalettbyggnad. Vi har påbörjat projektering av detta.

Örjan: Trandansen: Börje Falemo tagit fram förslag på ombyggnation, tar även fram förslag på ny toalettbyggnad, ska gestaltas så att den smälter in i omgivningen, inkl spolplatta för husbilar, speciell utformning för att komma med på Trafikverkets rastplatskarta, kommer att söka bygglov inom kort, finansiering Naturvårdsverket och Trafikverket.

Marie: Det finns en informationsskylt vid Trandansen som Trafikverket äger, Skara kommun vill gärna ta ansvar för den.

5. Vad händer vid Hornborgasjön och Trandansen i år? – Sofie Stålhand och Klara Börjesson Ahlqvist

Transäsongen står inför dörren! Drygt 30 000 tranor passerar Hornborgasjön varje år, det lockar ca 150 000 besökare. Trandansen kommer att vara öppen 19/3-17/4, kl 9-19, med invigning på lördagen 19 mars. Dock inbrott i natt, andra gången på väldigt kort tid. Mynthanteringen är borttagen, nu istället SMS parkering via appen "Way to park". Man kan även betala m betalkort, vilket utländska besökare måste göra. P-vårdar kommer att informera om detta. Trandans dag är inställt. Arrangemanget bygger på ideella krafter och är inte möjligt att genomföra i år. Fågelvårdar kommer att vara på plats (samarbete m fågelklubbar) under transäsong, ny webbkamera igång fr o m söndag.

Klara: Matmarknad 1-3/4 med 15 lokala matproducenter, kommunerna har tillsammans med Sofie på naturum haft utbildningsdag med turismentreprenörer inför säsongen. Lagom till säsongstart finns nu en ny webbsida för besökare vid Hornborgasjön med information om "se, bo, äta, göra" i området: www.visithornborgasjon.se

Naturum Fågeludden öppnade i helgen med 450 besökare, öppet varje dag t om augusti, helger i september, nya audioguider finns nu på flera språk, bl a arabiska.

Annie föreslår samarbete med högskolans internationella studenter i Skövde för att bredda besöksgrupperna.

6. Senaste nytt från det fördjupade samarbete i området runt Hornborgasjön/Varnhem – Klara Börjesson Ahlqvist (Maria C sjuk)

Vi har nu en gemensam affärsutvecklingsresurs; Maria Comstedt. Vad har hänt? Gemensam grafisk profil, ny folder/karta och nya skyltar, produktutveckling, samt en ”leveransstruktur” som visar hur komplext samarbetet är kring evenemanget Trandansen.

En enklare besöksundersökning kommer att göras under transäsong, vilken kommer att vara jämförbar med undersökningarna 2005 och 2014. Styrgruppen för projektet arbetar vidare med att se över möjligheterna till förstärkt finansiering genom ex LLU-medel (Leader) och Interreg, Detta för att kunna växla upp arbetet.

7. Utvärdering av Hornborgasjöns restaurering – Annie Jonsson

Högskolan i Skövde kommer att utvärdera hur naturmiljön i Hornborgasjön påverkats av restaureringen, på uppdrag av Naturvårdsverket.

Bakgrund: på 60-talet regeringsuppdrag om ev restaurering vilken genomfördes på 80-talet och den ska nu utvärderas. Målet är att öka lärandet och tillvarata kunskaper och erfarenheter från restaureringen samt att underlätta dialogen med markägare.

4 perspektiv: konsekvenser för 1) naturvärdena, 2) lantbruket, 3) turism, friluftsliv och besöksnäring, 4) erfarenhet av förvaltningen.

Endast ett av delprojekten är påbörjat.

Naturvårdsverket har projektgrupp för arbetet. Förutom restaureringen måste hänsyn även tas till nationella och internationella trender som har påverkat utvecklingen.

8. Sjön Östen, samverkan och aktiviteter i LONA projekt – Håkan Magnusson

Översvämningsmygg – Tidans känslig för detta, p g a få sjöar i vattensystemet som gör att vattennivåerna varierar snabbt. Det har vissa år varit mycket mygg, men de senaste åren inte så mycket. 2013 bildades en myggförening och myggfällor köptes in.

2015 startade ett LONA projekt med syftet att förbättra hävden runt sjön. Budget ca 2Mkr, statlig medfinansiering ca 900tkr. Tuvfräsning har genomförts ffa på västra sidan av sjön. Fem fällor var ut-

ställda under 2015, ganska få mygg, kallt i maj månad vilket gjorde troligen så att myggen frös. Fällorna visar att det är fler mygg i områden runt sjön vilka inte blivit frästa.

Forshaga kommun i Värmland arbetar ambitiöst med samma problematik. Långsiktig hävd behövs i området, men då behövs ca 500 nötkreatur.

Framtidsfrågor i arbetet är: långsiktig skötsel?, drift av myggfällor?, statliga medel?, samverkan med andra myggområden?, samverkansorganisation?

Viktigt att man inom projektet identifierar de frågor som finns i området. Kommunerna måste tydliggöra vem som är projektledare.

9. Uppdatering Besöksmålet Varnhem – Marie Wennerholm och Lars Jacobzon

1 april byggstart för överbyggnaden vid utgrävningarna, slutbesiktning 1 november, invigning våren 2017.

Sveriges biskopar var på besök i januari. 25 och 27 mars kl 13.00 är det guidningar av Maria Wretemark, Skara, passa på! Entreprenör Bygghyttan AB, Karlsborg. Västergötlands museum kommer att ta fram en utställning under året. Utställningen ska berätta om det man kan se, det tidiga kristnandet och brytningstiden mellan vikingatid och tidig medeltid. Ska vi ha gemensam invigning naturum och Varnhem våren 2017? Och försöka locka ner kronprinsessan Viktoria?

10. Turistväg från Karleby till sjön Östen – Klara Börjesson Ahlqvist,

Förslaget om en turistväg har nu förankrats med lokalbefolkningen längs den föreslagna sträckningen, detta genom kontakter med samhälls- och intresseföreningar. Kommunstyrelsen i Falköping tog beslut den 2 mars om att gå vidare med en ansökan till Trafikverket, beslut är på gång i Skara och Skövde. Namnförslag ”Kulturväg Skaraborg”. Längs turistvägen kommer sex informationsplatser uppföras (Karleby, Ekornavallen, Varnhem, Valleområdet, vid överfarten vid RV 26 och Österbergs konditori i Tidán)
Även här blir det troligen invigning 2017.

11. Avslutning, nästa möte – Sven Swedberg

Jörel återkommer med datum för nästa möte, någon gång i oktober. (preliminärt 14 oktober)